

TO BE — THAT MEANS OUR MEMORY
In memory of Natalia Mozgova

*Kateryna Honcharenko*¹

БУТИ — ЦЕ ЗАЛИШАТИСЯ В ПАМ'ЯТІ
В пам'ять про Наталію Мозгову

Катерина Гончаренко

Нещодавно відійшла у засвіти член редакційної колегії журналу «Міждисциплінарні дослідження складних систем» завідувач кафедри філософії Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор філософських наук, професор МОЗГОВА Наталія Григорівна.

Є такі втрати, які незворотні. Від яких неможливо самоусунутися чи зробити вигляд що все як завжди. Це ті втрати, коли позбуваєшся якоїсь частинки себе. Говорять «той біль мине». Ні, він не минає, а ми просто вчимося з ним жити.

Ці слова можуть видатися цілковитою банальністю, та Наталія Григорівна Мозгова — це Людина з великої літери і в усіх розуміннях цього

¹ Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, Ukraine. k.s.honcharenko@npu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0003-1162-9464>

слова. Про неї ніколи не вдається говорити «була», адже вона завжди Є: в ідеях, посянних думках, науковій чи життєвській мудрості. Всі, хто знав її, хто мав нагоду працювати чи спілкуватися напевне погодяться, що крізь неї говорило саме Життя. Палка і пристрасна в обстоюванні справедливості, виважена та розмірена в висловлюванні творчих ідей та наукових істин, азартна в пошуку глибин мудрості, зверхня до низького та оманливого. Її знання, розуміння життя та вміння бачити людей наскрізь хотілося відбити на шкірі.

Тут мав би бути перерахунок всіх її досягнень та заслуг; всіх надрукованих та виданих робіт чи висвітлений внесок в розвиток філософії в Україні. Та оскільки вона не про цифри та кількість матеріалів, то краще відмітити, що Наталія Григорівна виростила не одного науковця, дала дорогу в світ науки не одному студенту, аспіранту. В її творчому доробку лежить величезна спадщина. І з-поміж неї окремої уваги варті розвідки про Київ. Вона навіть розповідати про його утаємничене минуле могла годинами поспіль.

Будучи не байдужою та співчутливою вона завжди була готова прийти на допомогу кожному. Ціною власного часу, зусиль і навіть здоров'я, вона виконувала будь-яку роботу. Ніколи не виносила на перше місце своїх звань та регалій. Хоча при цьому й була справжнім професором. Але не цуралася. З нею можна було як виконувати кафедральну роботу, так і годинами говорити про театральну виставу чи новенький французький фільм.

Відповідальність була в її генетичному коді. Відповідальність поширювалася абсолютно на все до чого вона мала відношення. Більше того й на всіх, хто її оточував. Вона ніби відчувала відповідальність за все і за всіх до чого/кого була причетна. В тому була її велич, і безсилля; то була її винагорода і кара. Адже відповідальність постійно призводила до хвилювань за щонайменшу дрібницю. Якимось дивним чином це передалося.

Як справжній філософ Наталія Григорівна була досить спостережливою. З-поміж історій, які вона з трепетом розповідала, була історія про похорони якоїсь невідомої бабусі, свідком яких вона стала. Маленька вуличка на Хрещатику, чоловіки похнюпивши голови несуть труну з небіжчицею, а повз них суне натовп людей, які поспішають кожен у своїх справах. Людям, що несли труну і самій небіжчиці наче було незручно знаходитися з-поміж снуючого люду, вони були якісь непомітні. А Наталія Григорівна, завжди згадуючи цю історію говорила, що людям немає справи до маленької смерті. Не хочеться вірити, але можливо так воно і є. Як показало життя, вона абсолютно в усьому мала рацію. І щодо оцінки людей, і щодо визначення подій.

Дуже хочеться аби Наталія Григорівна залишалася в пам'яті. Для когось добрим другом, комусь доброзичливою колегою, надійним радником чи професіоналом своєї справи. Але нехай вона Є.